

บทที่ 11

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับ การแพทย์และการสาธารณสุข

สำนักงานจัดการศึกษาทั่วไปและศิลปวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

“...การแพทย์และการสาธารณสุข
เป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาประเทศ
ไม่มีประเทศใดในโลกจะเจริญก้าวหน้าได้อย่างสมบูรณ์
หากประชากรในประเทศนั้น ยังมีสุขภาพพลานามัยไม่ดีพอ...”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
ที่ทรงห่วงใยทุกข์สุขของเหล่าประชาราษฎร์และทรงให้ความสำคัญกับการแพทย์และสาธารณสุขมาโดยตลอด

โครงการพระราชดำริด้านการแพทย์และสาธารณสุขไทย
จากพระราชประสงค์ให้พสกนิกรไทยมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการแพทย์และการสาธารณสุข

จากการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรตามท้องที่ต่าง ๆ พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีคณะแพทย์ที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาจากโรงพยาบาลต่าง ๆ และแพทย์อาสาสมัคร โดยเสด็จพระราชดำเนินไปในขบวนอย่างใกล้ชิด พร้อมด้วยเวชภัณฑ์และเครื่องมือแพทย์ครบครันพร้อมให้การรักษาพยาบาลราษฎรผู้ป่วยไข้ได้ทันที นอกจากนี้พระองค์ยังทรงได้ริเริ่มหลายโครงการด้านการแพทย์และสาธารณสุข

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการแพทย์และการสาธารณสุข

“...ถ้าคนเรามีสุขภาพเสื่อมโทรม ก็จะไม่สามารถพัฒนาชาติได้ เพราะทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติ ก็คือพลเมืองนั่นเอง...”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ด้วยทรงเล็งเห็นว่ากำลังหลักของชาติบ้านเมืองก็คือประชาชนชาวไทย หากประชาชนไม่มีพลังกำลัง หรือมีความเสื่อมโทรมทางด้านสุขภาพ ประเทศชาติก็อาจจะอ่อนกำลังไปด้วยได้ ยิ่งไปกว่านั้น ทรงเป็นห่วงราษฎรที่ยากไร้หรือราษฎรในถิ่นทุรกันดารที่อาจเข้าถึงการแพทย์และสาธารณสุขได้ยาก จึงได้มีโครงการพระราชดำริ ในด้านการแพทย์และสาธารณสุขเกิดขึ้นมามากมาย

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการแพทย์และการสาธารณสุข

การบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎรในการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรตามท้องที่ต่าง ๆ ทุกครั้ง พระองค์จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีคณะแพทย์ ทั้งแพทย์ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาจากโรงพยาบาลต่าง ๆ และแพทย์อาสาสมัคร โดยเสด็จพระราชดำเนินไปในขบวนอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะได้รักษาผู้ป่วยไข้ได้ทันที

โดยจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมวัด ซึ่งนับเป็นศูนย์กลางของชุมชนในชนบท โดยจะพระราชทานกล่องยาแก้ปวดทุกแห่งเพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ได้ใช้เมื่อเกิดอาพาธ รวมทั้งแจกจ่ายแก่พสกนิกรผู้ป่วยเจ็บในหมู่บ้านรอบข้าง และยังพระราชทานยารักษาโรคสำหรับใช้ในหมู่เจ้าหน้าที่ และใช้ในการรักษาพยาบาล และเพื่อแจกจ่ายแก่ราษฎรในพื้นที่ที่มาขอความช่วยเหลือ นอกจากนี้ ยังได้ริเริ่มหลายโครงการด้านการแพทย์และสาธารณสุขต่าง ๆ ซึ่งจะกล่าวเป็นลำดับถัดไป

พระราชกรณียกิจด้านการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อปวงชนชาวไทย

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นห่วงและเอื้ออาทรต่อทุกข์สุขของพสกนิกรอย่างจริงจัง โดยเฉพาะความทุกข์ของไพร่ฟ้าจากพยาธิภัย พระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติระยะแรกคือ การทะนุบำรุงการแพทย์และการสาธารณสุขให้ก้าวหน้า และมีศักยภาพพอสำหรับให้บริการแก่พสกนิกรไทยได้อย่างเท่าเทียมกัน อันจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศสำเร็จได้โดยง่าย

การบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ทวยราษฎร์ในการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรตามท้องที่ต่าง ๆ พระองค์จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้มีคณะแพทย์ ทั้งแพทย์ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาจากโรงพยาบาลต่าง ๆ และแพทย์อาสาสมัคร เพื่อที่จะได้รักษาผู้ป่วยไข้ได้ทันที โดยจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมวัดซึ่งนับเป็นศูนย์กลางของชุมชนในชนบท โดยพระราชทานกล่องยาทุกแห่งเพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ได้ใช้เมื่อเกิดอาพาธ รวมทั้งแจกจ่ายแก่พสกนิกรผู้ป่วยเจ็บในหมู่บ้านรอบข้าง

1. การแพทย์และสาธารณสุขเชิงรุก: โครงการแพทย์หลวงเคลื่อนที่พระราชทาน

พุทธศักราช ๒๔๙๖ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรที่บ้านปากทวาร ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทรงพบว่าราษฎรที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทเป็นโรคไข้จับสั่นและโรคอื่น ๆ เบียดเบียนอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งล้วนเป็นโรคที่สามารถดูแลรักษาให้หายได้ไม่ยาก จึงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ รวมทั้งอุปกรณ์ทางการแพทย์ ยานพาหนะ และเวชภัณฑ์แก่กระทรวงสาธารณสุข เพื่อจัดตั้ง “หน่วยแพทย์เคลื่อนที่” ไปรักษาประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดาร เรียกว่า “หน่วยแพทย์เคลื่อนที่พระราชทาน”

โครงการพระราชดำริด้านการแพทย์ได้ขยายขอบข่ายออกไปอย่างกว้างขวาง โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยแพทย์หลวงของกองแพทย์หลวง สำนักพระราชวัง และคณะแพทย์ตามพระราชประสงค์ เป็นแพทย์อาสาที่มาจากหลากหลายสาขา หลายหน่วยงาน และแพทย์ที่ประจำตามหน่วยรักษาพยาบาลท้องถิ่น

2. เรือเวชพาหน์

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ต่อเรือด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ โดยพระราชทานให้ สภากาชาดไทยใช้เป็นหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เพื่อรักษาพยาบาลประชาชนตามลำน้ำต่าง ๆ โดยพระราชทานชื่อว่า “เวชพาหน์” หลังจากพระองค์ทรงเจิมเรือแล้วก็ให้ออกปฏิบัติงานทันทีที่จังหวัดนนทบุรี

ในปัจจุบันแม้ว่าจะมีโรงพยาบาลอำเภอ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั่วถึง แต่ทางสำนักงานบรรเทาทุกข์ฯ ยังคงนำเรือพระราชทานออกให้บริการประชาชนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งน้ำในจังหวัดที่สามารถไปได้ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้งหรือในยามเกิดอุทกภัย

3. ทุนและมูลนิธิอานันทมหิดล

พุทธศักราช ๒๔๙๒ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานทุนอานันทมหิดลแก่บัณฑิต แพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อไปศึกษาวิชาการแพทย์ในระดับที่สูงขึ้นในต่างประเทศ

และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตั้ง “มูลนิธิอานันทมหิดล” ขึ้นในปีพุทธศักราช ๒๕๐๒ โดยทรงตระหนักว่าประเทศต้องมีผู้เชี่ยวชาญในวิทยาการต่าง ๆ จึงส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถยอดเยี่ยมและใฝ่ในการศึกษาให้มีโอกาสไปศึกษาวิชาการชั้นสูงด้านต่าง ๆ รวมทั้งสาขาการแพทย์ในต่างประเทศ ซึ่งหลังสำเร็จการศึกษากลับมาแล้ว ผู้ที่ได้รับพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณนี้ได้กลับมาบำเพ็ญประโยชน์ต่อวงการแพทย์และวงการอื่น ๆ สมดังพระราชประสงค์

“ขอให้พิจารณา อย่าเลือกแต่คนเก่งอย่างเดียว ขอให้เลือกคนดีด้วย และจะไปเรียนมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดก็ได้ ให้ภาษาดีจะได้สื่อสารกันได้ และไม่มีเงื่อนไขสัญญาการใช้ทุน เพราะเมื่อจบมาแล้ว คนดี คนเก่ง อยู่ที่ไหนก็ทำประโยชน์ให้สังคมได้ เงินทุนพอจะมีจากที่เขาถวายให้ตามพระราชประสงค์”

4. โครงการแพทย์หลวงและหน่วยแพทย์พระราชทาน

พุทธศักราช ๒๕๐๓ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมจัดตั้ง “โครงการแพทย์หลวงและหน่วยแพทย์พระราชทาน” โดยให้แพทย์หลวงและแพทย์ที่ติดตามขบวนเสด็จไปในชนบท และมีหน้าที่คอยเฝ้าดูแลพระสุภภาพและพลานามัยของทุกพระองค์ในขบวนเสด็จให้การตรวจและรักษาราษฎรเจ็บป่วยซึ่งมารอรับเสด็จ เมื่อทรงแปรพระราชฐานไปประทับแรมในภาคต่าง ๆ เพื่อทรงเยี่ยมราษฎร เป็นที่มาของคำว่า “แพทย์พระราชทาน”

พระองค์ได้พระราชทานคำแนะนำแก่แพทย์ว่า นอกจากการรักษาอาการเจ็บป่วยเฉพาะทางแล้ว ควรดูแลรักษาความเจ็บป่วยด้านอื่น ๆ ไปพร้อมกัน หากรักษาไม่ได้ควรให้คำแนะนำส่งต่อไปรักษา รวมทั้งทรงให้ช้กถามสภาพความเป็นอยู่อื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ในกรณีที่ผู้ป่วยมีอาการแทรกซ้อนเรื้อรังต้องได้รับการรักษาเป็นเวลานาน พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ส่งต่อไปยังโรงพยาบาลและทรงรับไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ รวมถึงทรงให้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่แพทย์ในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย อันเป็นการพัฒนาบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขไปพร้อมกัน นับเป็นคุณูปการอย่างยิ่งแก่ประเทศชาติ

5. มุณิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์

พุทธศักราช ๒๕๐๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงจัดตั้งมุณิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อดำเนินงานด้านบรรเทาทุกข์แก่ราษฎรที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติจนถึงปัจจุบัน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้อยู่ใน “พระบรมราชูปถัมภ์”

ชื่อของมุณิธินี้หมายความว่า “พระราชา” และ “ประชาราชน” อนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน แสดงถึงน้ำพระทัยว่า เวลาทำงานควรจะให้ประชาราชนได้มีส่วนร่วมด้วย ปัจจุบัน มุณิธิราชประชานุเคราะห์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งป้องกันสาธารณภัยทั่วประเทศ และยังให้การสงเคราะห์ด้านการศึกษารวมทั้งสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่ประชาราชนที่ได้รับความเดือดร้อนประการอื่น ๆ ด้วย

ประวัติความเป็นมา

“ ประชาชนทั่วไป เมื่อทราบว่า เพื่อนร่วมชาติได้รับความเดือดร้อนก็อยากจะช่วยเหลือด้วย ฉะนั้นจะต้องตั้งโครงการอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่ทางราชการ เพื่อที่จะประสานน้ำใจเมตตาปราณีของคนทั่วประเทศ ได้ตั้งมูลนิธิฯ ขึ้นมาและได้ปฏิบัติดังนี้ คือเมื่อมีภัยธรรมชาติใดๆ เกิดขึ้น ก็มีเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ เข้าไปช่วยเหลือ ทำงานให้รวดเร็ว และไม่บกพร่อง ”

พระราชาดำริ

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓

6. หน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่พระราชทาน

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงเจิมรถทันตกรรมเคลื่อนที่คันแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ที่พระราชวังไกลกังวล หัวหิน และได้ออกบริการประชาชนที่อำเภอทับสะแก ใกล้เขตแดนพม่าเป็นครั้งแรก “ทันตแพทย์อาสา” จะผลัดเปลี่ยนกันทุกอาทิตย์ให้บริการตลอดปียกเว้นฤดูฝนตามอำเภอต่าง ๆ อำเภอละ ๑ วัน

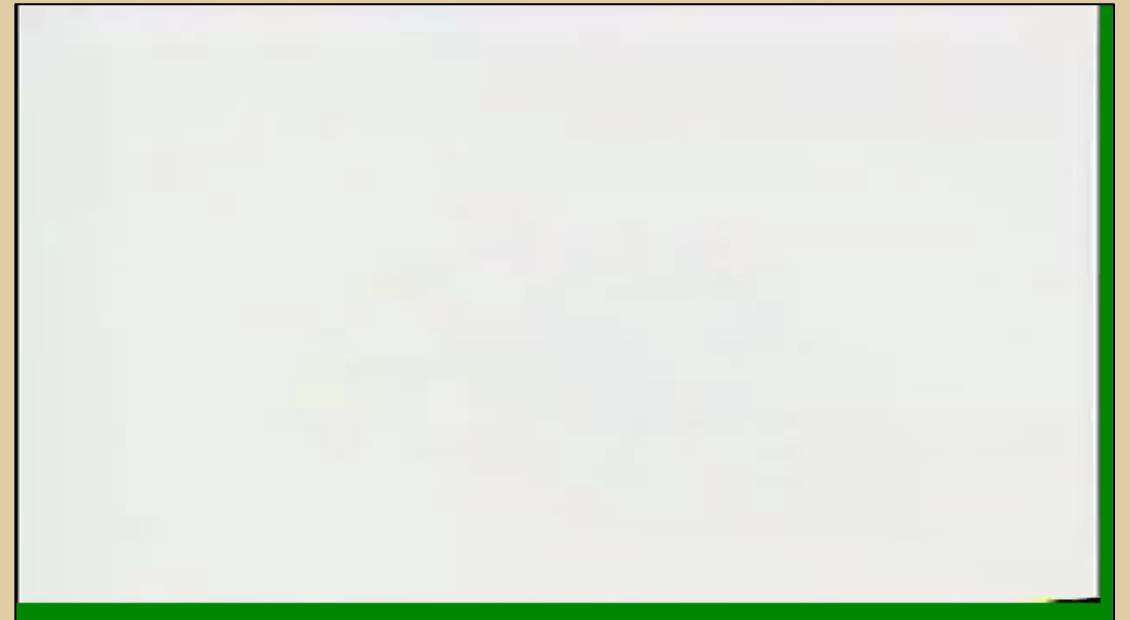
นอกจากนี้ ยังสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับฟลูออไรด์ การบำรุงกระดูกและฟันของประชาชน “โครงการนมฟลูออไรด์ ป้องกันฟันผุ” เป็นโครงการต่อยอดจากโครงการอาหารเสริมหรือนมโรงเรียนเพื่อผลิตนมฟลูออไรด์ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน เป็นโครงการต้นแบบที่ร่วมมือกับกรมอนามัยองค์การอนามัยโลก เพื่อแก้ปัญหาฟันผุในเด็กโดยเน้นสร้างภูมิป้องกันให้เด็ก ๆ ได้รับปริมาณฟลูออไรด์อย่างเพียงพอ

7. โครงการศัลยกรรมประสาทวิทยาวิทยาลัยศัลยกรรมแห่งประเทศไทย

ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ หลังจากที่เปิดโครงการแพทย์พิเศษตามพระราชประสงค์ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ แพทย์อาสาสมัครเป็นแพทย์อาวุโสและมีประสบการณ์เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีศัลยกรรมประสาท และในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ โครงการศัลยกรรมประสาทเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ยากไร้ในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกล ได้ถือกำเนิดขึ้นตามประกาศเรื่อง “โครงการศัลยกรรมประสาทยามฉุกเฉินของวิทยาลัยศัลยกรรมแห่งประเทศไทย” วันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยให้ดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นห่างไกลเป็นจำนวนมาก

8. โครงการแพทย์ หู คอ จมูก และโรคภูมิแพ้พระราชทาน

เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ เนื่องจากมีราษฎรเป็นจำนวนมากที่เจ็บป่วยด้วยโรคหู คอ จมูก และโรคภูมิแพ้ ซึ่งจำเป็นต้องรับการรักษาจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาเหล่านี้ จึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดหน่วยแพทย์อาสาสมัครในโรคดังกล่าว ผลัดกันออกไปปฏิบัติหน้าที่ประจำโรงพยาบาลประจำจังหวัดที่เสด็จแปรพระราชฐาน โดยอาศัยแพทย์เสตศอนาสีก อาสาสมัครจากโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลรามาศิบดี โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลประจำจังหวัดนครราชสีมา และโรงพยาบาลประจำจังหวัดนครพนม ผลัดเปลี่ยนกันมาปฏิบัติราชการชุดละ ๒ สัปดาห์ในท้องที่ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ อย่างต่อเนื่อง

9. โครงการอบรมหมอบ้านในพระราชประสงค์

ความเจ็บป่วยของราษฎรจากพฤติกรรมและสุขอนามัยที่ไม่ได้มาตรฐาน รับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ การไม่ได้รับการศึกษาเพื่อป้องกันโรคหรือการรักษาพยาบาลโรคที่ถูกต้อง ไม่มีสถานที่ให้การรักษาพยาบาลในท้องถิ่น จึงมีพระราชดำริจัดตั้ง “โครงการอบรมหมอบ้านในพระราชประสงค์” ในพุทธศักราช ๒๕๒๔

โดยคัดเลือกชาวบ้านจากแต่ละชุมชน เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การช่วยเหลือทำคลอดและทำคลอดตามปกติ การช่วยผู้ป่วยจากอุบัติเหตุ ความรู้โภชนาการพื้นฐาน การใช้อาหารเสริมที่มีในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อที่พบในท้องถิ่น การจ่ายยาสามัญประจำบ้านเพื่อรักษาโรคนง่าย ๆ การจัดการรับและส่งต่อผู้ป่วยในหมู่บ้านที่ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการสาธารณสุขมูลฐานหรือการดำรงชีวิตและรักษาตนให้ปราศจากโรคเพื่อให้สามารถช่วยเหลือชาวบ้าน

10. โครงการตำรวจจราจรช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินในพระราชดำริ

จุดเริ่มต้นของโครงการนี้เกิดจากพระมหากษัตริย์คุณ
ที่ทรงห่วงใยพสกนิกรที่ได้รับความเดือดร้อนจาก
ปัญหาการจราจรติดขัดในเขตกรุงเทพมหานคร
จึงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์
จัด “หน่วยจราจรเคลื่อนที่เร็ว” เพื่อช่วยเหลือ
ผู้บาดเจ็บทุกกรณีในช่วงจราจรติดขัด ตลอดจน
นำหญิงใกล้คลอดส่งโรงพยาบาลหรือทำคลอดฉุกเฉิน
ค่าใช้จ่ายในการซื้อวิทยุสื่อสาร ค่าเบี้ยเลี้ยง ฯลฯ

11. สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อควบคุมโรคเรื้อน โปลีโอ อหิวาตกโรค วัณโรค ได้สำเร็จ

๘ โรคเรื้อน ทรงพระกรุณาฯ รับโครงการควบคุมโรคเรื้อนไว้ เป็นโครงการตามแนวพระราชดำริ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ทรงพระราชทาน “พระราชทฤษฎีราชประชาสมาสัย” หมายถึง กษัตริย์ และประชาชนย่อมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันเปรียบประดุจแสงสว่างส่องใจผู้คนและส่องให้เห็นหนทางอันมีอุดม และครอบคลุมด้วยความ รังเกียจเดียดฉันท์และตราบาปของสังคมที่ประทับต่อหน่วยงาน บุคลากรสาธารณสุข ผู้ป่วย และครอบครัว ผู้ได้รับผลกระทบในอดีต

11. สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อควบคุมโรคเรื้อน โปลิโอ อหิวาตกโรค วัณโรค ได้สำเร็จ

๘ โรคโปลิโอ

หลังจากเกิดการระบาดของในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๕ กระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศว่า โรคโปลิโอเป็นโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ จึงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้กระทรวงสาธารณสุขซื้อปอดเหล็กแก่โรงพยาบาลศิริราช พระราชทานเงินทุน “โปลิโอสงเคราะห์” แก่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เพื่อใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล การค้นคว้าทางวิชาการ เพื่อป้องกันและบำบัดโรค

สนับสนุนการค้นคว้าทางวิชาการและก่อสร้างตึก “วรวิมลวรรณธาราบำบัด” ไว้เป็นสถานที่รักษาด้วยวิธีทางกายภาพโดยใช้น้ำช่วยพยุงร่างกายระหว่างการบริหารและฟื้นฟูกล้ามเนื้อผู้ป่วยด้วย จนในที่สุด ประเทศไทยก็สามารถกวาดล้างโรคโปลิโอได้สำเร็จ ใน ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ และไม่พบผู้ป่วยโรคโปลิโอกว่า ๒ ทศวรรษ

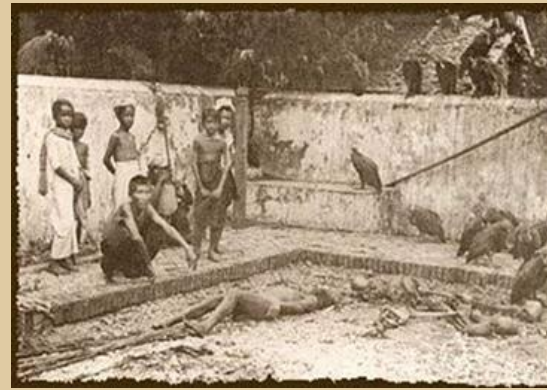

11. สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อควบคุมโรคเรื้อน โปลิโอ อหิวาตกโรค วัณโรค ได้สำเร็จ

๘ โรคอหิวาตกโรค

พุทธศักราช ๒๕๐๑ อหิวาตกโรคระบาดในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ร่วมจัดตั้งเป็น “กองทุนปราบอหิวาตกโรค” ให้กองวิทยาศาสตร์สภากาชาดไทยจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้และดำเนินการผลิตวัคซีน รวมทั้งจัดหาน้ำเกลือเพื่อฟื้นฟูผู้ป่วย โดยพระราชทานเครื่องกลั่นน้ำเกลือให้สามารถผลิตน้ำเกลือในการรักษาผู้ป่วยได้อย่างเพียงพอ ปัจจุบัน อหิวาตกโรคมิได้เป็นอันตรายที่ส่งผลร้ายแรงต่อประชาชนชาวไทย โดยแทบไม่มีความเสี่ยงต่อการระบาดของโรคที่ร้ายแรงนี้อีกต่อไป

11. สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อควบคุมโรคเรื้อน โปลิโอ อหิวาตกโรค วัณโรค ได้สำเร็จ

๘ โรควัณโรค

พุทธศักราช ๒๔๙๓ ประชาชนชาวไทยจำนวนมากป่วยด้วยวัณโรค ทรงพระราชทานยารักษาวัณโรค ขนานใหม่จากประเทศสวีเดนแลนด์แก่กระทรวงสาธารณสุข และพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อสร้าง “อาคารหิดลวงศานุสรณ์” สำหรับใช้ในกิจการทางด้านวิทยาศาสตร์และการผลิตวัคซีนบีซีจีขึ้นใช้เองแทนการสั่งซื้อจาก ต่างประเทศ และใช้เป็นวัคซีนป้องกันวัณโรคแก่เด็กไทยได้เป็นอย่างดียิ่ง นอกจากนี้ กองทุนสงเคราะห์เด็กแห่ง สหประชาชาติหรือยูนิเซฟยังได้สั่งซื้อวัคซีนบีซีจี ผลิตจากประเทศไทยเพื่อส่งไปให้ประเทศอื่น ๆ ในเอเชียได้ใช้ด้วย

“คุณหลวง วัณโรค สมัยนี้มียารักษากันได้เด็ดขาดหรือยัง ยาอะไรขาด ถ้าต้องการฉันจะหาให้อีก
ฉันอยากเห็นกิจการแพทย์ของเมืองไทยเจริญมาก ๆ..”

พระราชปรารภของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
กับหลวงพยุ่งเวชศาสตร์ อธิบดีกรมสาธารณสุขในขณะนั้น

12. ทรงจัดตั้งคลินิกศูนย์แพทย์พัฒนาเพื่อชุมชนยากไร้

พุทธศักราช ๒๕๓๑ พระองค์ทรงทราบถึงความเดือดร้อนของชาวบ้านชุมชนยากไร้บริเวณบึงพระราม ๙ ซึ่งถูกล้อมรอบด้วยน้ำเสียเป็นระยะเวลายาวนาน ราษฎรในชุมชนมีปัญหาความเจ็บป่วยจากสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะ และมีความยากลำบากในการเดินทางออกไปพบแพทย์ จึงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ให้จัดสร้างอาคาร “คลินิกศูนย์แพทย์พัฒนา” ขึ้นบนเนื้อที่ประมาณ ๑๐ ไร่ ริมนถนนประดิษฐ์มนูธรรม เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร พระราชทานเครื่องมือแพทย์อันทันสมัย และ “รูปกากบาทสามมิติ” ให้เป็นสัญลักษณ์ของคลินิก ทั้งยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้แพทย์หลวงที่ว่างเว้นจากการเข้าเวรตามเสด็จฯ มาให้การรักษาประชาชนที่คลินิกฯ แห่งนี้ด้วย

ปัจจุบันคลินิกศูนย์แพทย์พัฒนาเป็นคลินิกขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมในการวินิจฉัยโรคและการรักษาผู้ป่วยทั่วไปและเฉพาะโรค เป็นศูนย์รวมแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่าง ๆ อาทิ แผนกเวชปฏิบัติทั่วไป แผนกอายุรกรรม แผนกจิตเวช แผนกสูติ-นรีเวชกรรม แผนกศัลยกรรม แผนกกุมารเวชกรรม แผนกโสต ศอ นาสิก แผนกจักษุ ฯลฯ

13. อาหารเจลลี่สำหรับผู้ป่วยมะเร็งในช่องปาก

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชปณิธาน มุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือผู้ป่วยที่เจ็บป่วยให้ผลจากความทุกข์ทรมาน รวมไปถึงการช่วยเหลือผู้ป่วยมะเร็งในช่องปากซึ่งมี ปัญหาในการเคี้ยวและกลืนอาหาร จากการได้รับการรักษาโดยการผ่าตัดร่วมกับการฉายรังสี เกิดความพิการของรวมทั้ง แผลในช่องปาก ต่อม น้ำลายผลิตน้ำลายได้น้อยลง ส่งผลให้ผู้ป่วยรับประทานอาหารได้ไม่สะดวก มีภาวะขาดสารอาหาร และมีคุณภาพชีวิตที่แย่ง โดยอาหารเจลลี่ที่ผลิตขึ้นมานั้นมีลักษณะนุ่มลื่น ผู้ป่วยสามารถเคี้ยวและกลืนได้โดยไม่รู้สึเจ็บ มีรสชาติหลากหลาย และยังมีสารอาหารครบถ้วนอีกด้วย

“จำไว้นะ เวลาทำอาหารให้คนป่วยเรื่องรสชาติเป็นเรื่องสำคัญมาก

เพราะเขาป่วยด้านร่างกายแล้ว จิตใจต้องดี ถ้าเราทำอาหารที่ไม่อร่อยไปให้ จิตใจเขาจะแย่ มันเป็นการซ้ำเติมผู้ป่วย”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
ที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับผู้ป่วยมะเร็งในช่องปาก

14. ทรงสร้างบุคลากรทางการแพทย์

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงตระหนักว่าการขาดบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข เป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้กิจการสาธารณสุขของประเทศไทยยังไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จึงได้พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์และพระบรมราชูปถัมภ์ต่าง ๆ เพื่อผลิต “บุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข” ของประเทศให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังทรงส่งเสริมด้านการศึกษาวិชาการแพทย์ในมหาวิทยาลัยโดยทรงให้จัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ เพื่อผลิตแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ จนทำให้เกิดการจัดตั้งคณะแพทยขึ้นในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตามมาอีกหลายสถาบันด้วยกัน ทรงตั้งมั่นที่จะให้ประชาชนชาวไทยได้มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติสืบไป

“...จึงใคร่ขอร้องให้ทุก ๆ คนตั้งใจ
และพยายามปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลสมบูรณ์จริง ๆ
อย่าปล่อยให้กำลังของชาติต้องเสื่อมถอยลง เพราะประชาชนเสียสุขภาพอนามัย...”

พระบรมราชาธิบดี

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาแพทยศาสตร์ตอนหนึ่ง

พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
ล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างแท้จริง เพราะทรงห่วงใยความเป็นอยู่ของพสกนิกรในทุกด้าน
โดยไม่เคยคิดจะทอดทิ้งประชาชนไทยเลยแม้สักคนเดียว

กิจกรรม:

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการแพทย์และการสาธารณสุข

ให้นักศึกษารูปลักษณ์สำคัญของเนื้อหาแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการแพทย์และการสาธารณสุข
ในรูปแบบของแผนที่ความคิด (Mind Mapping)

โดยออกแบบตกแต่งให้สวยงามและน่าสนใจ